

اقسام قیاس اقترانی

به طور کلی قیاس بر دو قسم است:

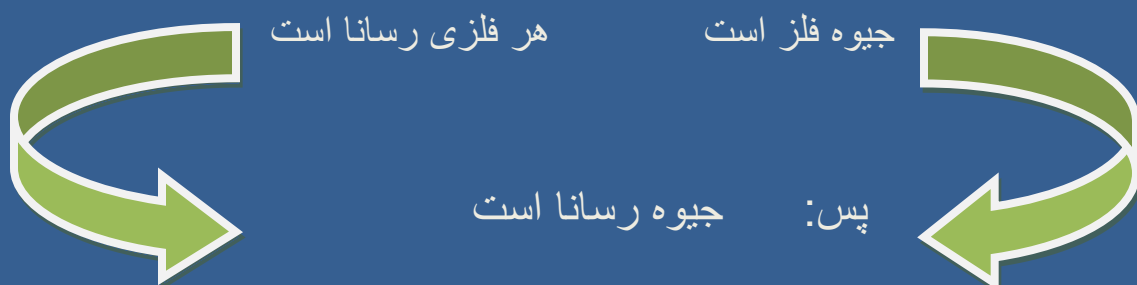
۱- قیاس اقترانی ۲- قیاس استثنایی

قیاس اقترانی

از آنجا که قیاس ترکیبی از قضایاست و قضایا هم به دو قسم حملی و شرطی تقسیم می شوند، پس قیاس اقترانی هم به دو قسم حملی و شرطی تقسیم می شود.

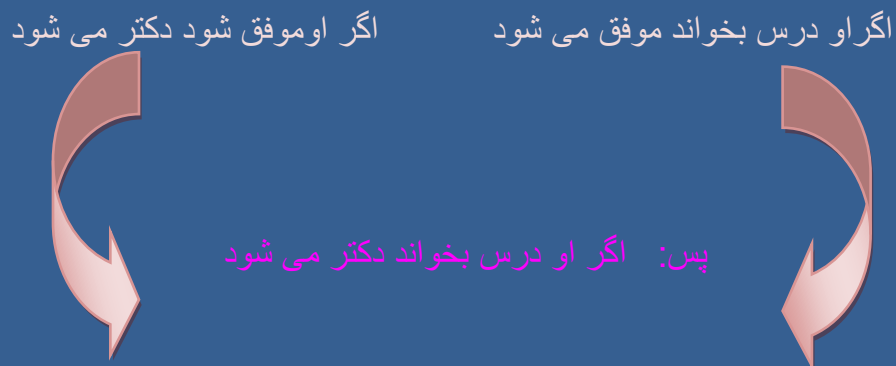
قیاس اقترانی حملی:

دارای دو مقدمه ی حملی است. مانند:

قیاس اقترانی شرطی:

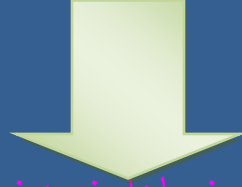
قیاس اقترانی شرطی یا از دو مقدمه ی شرطی تشکیل می شود و یا از یک مقدمه ی شرطی و یک مقدمه ی حملی تشکیل می شود. مثل:

- ۱- به اولین قضیه در قیاس **صغرا** و به دومین **کبرا** گفته می شود.
- ۲- به کلمه ی تکراری در جملات **حد وسط** یا **واسطه** گفته می شود که در نتیجه حذف می شود و مهم ترین نقش را در قیاس ایفای کند.
- ۳- به دو قضیه ی اول، یعنی **صغرا** و **کبرا** **مقدمات قیاس** گفته می شود.

مثالی برای آشنایی بیشتر:

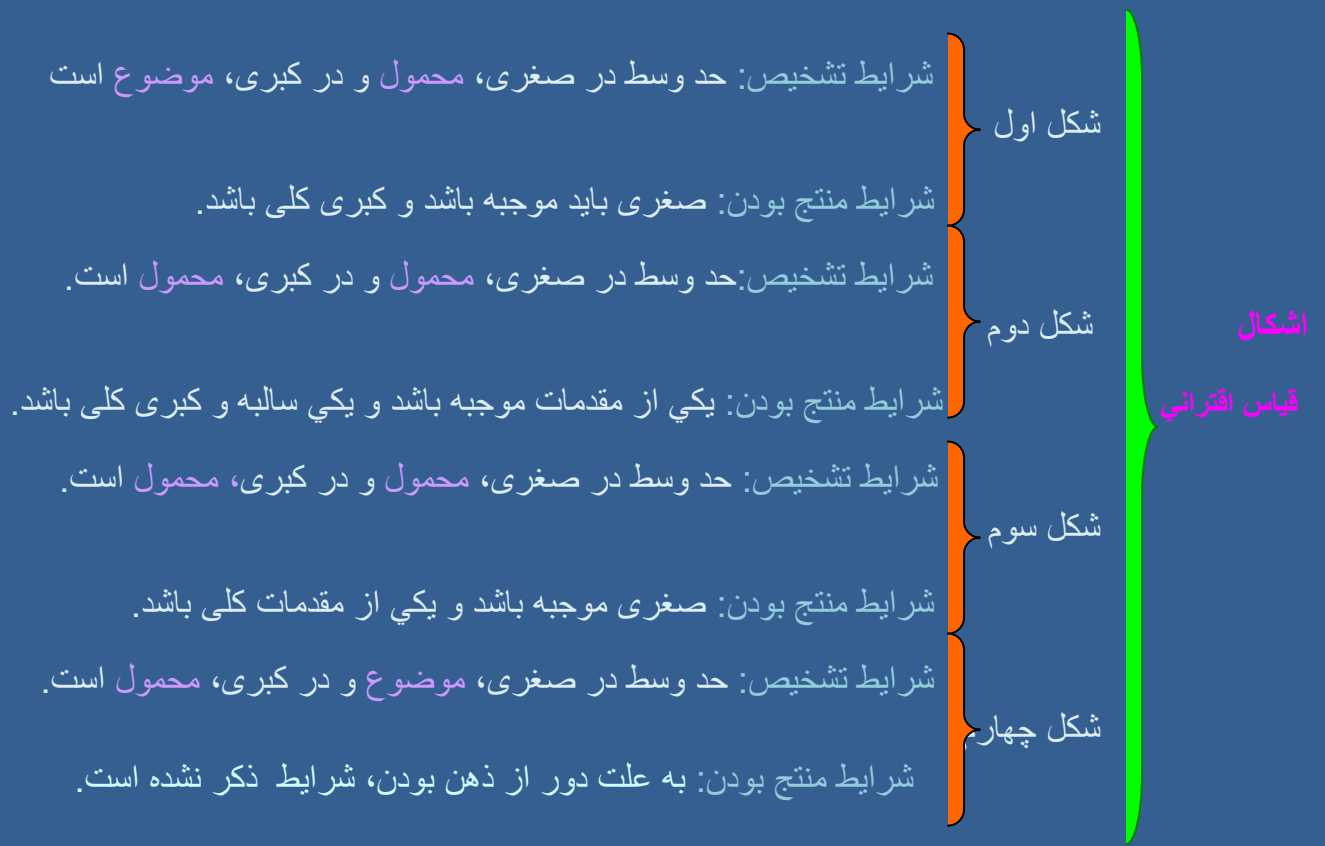
بعضی صورتی ها زیبا هستند (صغرا) هیچ صورتی زرد نیست (کبرا)

بعضی زیباها زرد نیستند (نتیجه)

اشکال قیاس اقترانی شرطی

قیاس اقترانی از لحاظ قرار گرفتن حد وسط، چهار حالت پیدا می کند که به هر حالت شکل می گویند.

نکته ۱: اگر هر کدام از اشکال قیاس شرایط مورد نظر را برای یافتن نتیجه نداشته باشند، عقیم به حساب می آیند.

نکته ۲: همیشه در نتیجه، سالبه بر موجبه و جزئی بر کلی مقدم تر است.

نکته ۳: سور در نتیجه ی شکل سوم همیشه جزئی است.

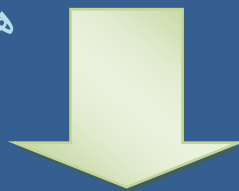

مثال ها

شکل اول

هیچ سبزی قرمز نیست

بعضی گل ها قرمز هستند

بعضی گل ها سبز نیستند

شکل دوم

هیچ عایقی جیوه نیست

بعضی فلزات جیوه هستند

بعضی فلزات عایق نیستند

شکل سوم

هر قیاسی حجت است هیچ قیاسی تمثیل نیست

بعضی حجت ها تمثیل نیستند

نتیجه	کبرا	صغرا	اشکال
بعضی گدایان مستحق صدقه نیستند	هیچ ثروتمندی مستحق صدقه نیست	بعضی گدایان ثروتمند هستند	شکل اول
هیچ نشخوار کننده ای گوشتخوار نیست	هیچ گوشتخواری شکافته سم نیست	هر نشخوار کننده ای شکافته سم است	شکل دوم
بعضی باهوش ها با تجربه نیستند	هیچ کودکی باتجربه نیست	بعضی کودکان باهوش هستند	شکل سوم
_____	هر کاتبی انسان است	هر انسانی حیوان است	شکل چهارم

*گروه آموزشی فلسفه و منطق استان زنجان (فاطمه صادقی - محمدباقر محمدی)

سال تحصیلی ۹۱-۹۰